

Fiskeutstyrets historie

Audun Dybdahl er professor emeritus i historie ved Institutt for historiske studier ved NTNU. Han har skrevet et tyvetalls bøker om arkeologi, etnologi og historie.

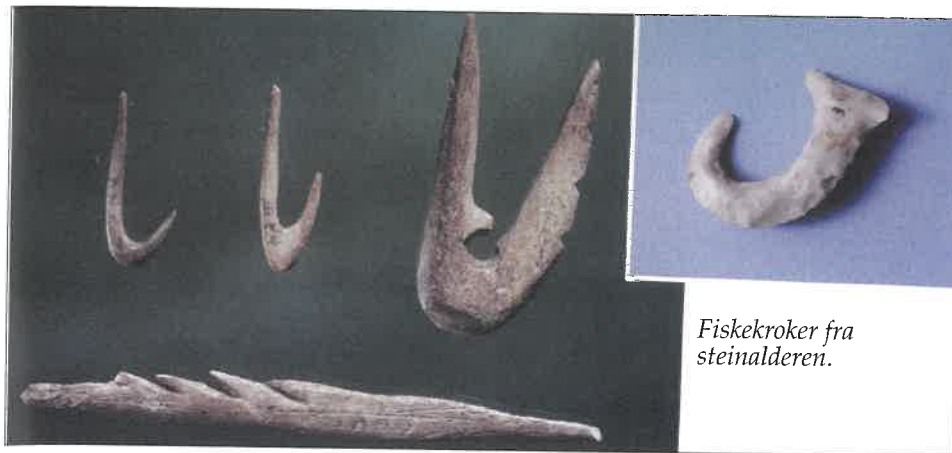
Boken gir en grundig gjennomgang, og de mange bildene viser svært godt det ulike fiskeutstyret som har vært i bruk fra steinalderen til våre dager. Fiske er noe vi begynte tidlig med i Norge, selv om fangstene nok ble litt dårligere med de meget primitive fiskekrokene man klarte å lage i steinalderen. Vi tror at Norge ble befolket fra rundt 10.000 år siden, og arkeologiske funn viser at man allerede i eldre steinalder drev med fiske og fangst. Det var særlig selfangst som var viktig, skinnen kunne brukes til å lage båter som gjorde steinaldermenneskene mer mobile. Man tror i dag at selfangsten med tiden ble mindre viktig etter hvert som fisket utvik-

let seg. I bronsealderen ble fangst og fiske supplert med primitivt jordbruk. Helleristninger fra denne tiden viser at det trolig ble fisket kveite ved hjelp av snøre. Funn tyder på at det allerede for 6.000 år siden ble fisket med snøre fra båt. Funn i Hardanger tyder på at det for 5.000 år siden ble fisket torsk, sei, lyr, lange, hvitting, hyse, blåstål, berggylte, sjørret, makrell og sild. Trolig ble skjell og snegler brukt både som mat og som agn. Med tiden ble fiske-metodene ganske avanserte med bruk av snøre, søkke og forskjellige kroker. Trolig ble det fisket mest på dybder på 15-30 meter, og da ble trolig torsk og sei de viktigste fiskeslagene.

Jernalderen ga nye redskaper, og det ble mulig å konstruere klinkbygde båter. Dette gjorde at den norske urbefolkningen ble mer mobil og kunne bevege seg over store avstander. Fiskeutstyret ble nå utvidet til også å omfatte kroker av jern. Det ble i denne perioden også startet med innlandsfiske.

I middelalderen ble sildefisket viktig, men omfanget varierte sterkt fra år til år.

Boken går systematisk gjennom et meget

Fiskekroker fra steinalderen.

stort antall fiskeredskaper. Det store antall bilder gjør at man får et meget godt innblikk i hvordan de ulike redskapene og krokene så ut.

Det gis også gode forklaringer på hvordan fisket ble organisert. Man kan lese om harpunfangst av størje og brugde.

Et lengre kapittel beskriver de ulike båttypene. Gjennom århundrer var de viktigste båtene klinkbygde trebåter, som både kunne seiles og roes. Disse fantes i tusenvis langs kysten. En øy som Hitra hadde over 300 småbåter. Typene langs kysten varierte, men

grunnprinsippene var ofte de samme.

På 1880-tallet ble det for første gang brukt dampskip i fiskeriene. Disse ble gjerne supplert av mindre båter. Etter 1900 ble det mer og mer vanlig at også mindre båter ble utstyrt med motor.

Boken går også inn på fiskernes bekledning og annet utstyr som sløyekniver og flekkekniver.

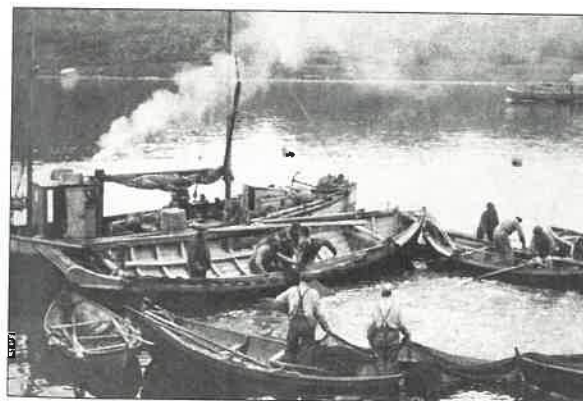
Allerede på 1100-tallet ble tørrfisk en viktig norsk eksportartikkel og boken viser inngående hvordan fisken ble tørket.

Det er en meget grundig og ordentlig bok, som holder en høy kvalitetsmessig standard. Her er ingen lavoppløselige bilder eller bilder skjemma av moaré.

Min bestefar var faktisk fiskebåtreder, men tuberkulosen tok han i 1929, så jeg fikk aldri høre noe om fiskeri. Men ved å lese denne boken ble jeg mye «klokere».

Boken kan anbefales for dem som interesserer seg for fiskeredskapenes historie.

Nils Carl Aspenberg

Tittel:
Med angel og not, fiskeutstyr ved kysten fra steinalder til motoralder
Forfatter:
Audun Dybdahl
Utgiver:
Museumsforlaget
Format: 17x24cm
Sider: 236
218 fargebilder og 132 bilder SH
ISBN:
9788283050684
Pris: 390,-

